

Izhaja vsaki dan.

Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj.

Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) v mnogih tobakarnah in v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, Št. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.

Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 8. zvečer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto petič; poslanice, osmrtnice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON št. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša

za vsa leta 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolne naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.) Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.

Ptošno-hranilnični račun št. 652.841.

Vojna na skrajnem Vztoku.

(Brzjavne vesti.)

Poročilo generala Kuropatkina.

PETROGRAD 3. (Uradno.) Brzjavka generala Kuropatkina od 1. t. m. se glasi: V minoči noči so Japonci napadli Čantan-bevan ob levem bregu reke Hunho. Japonci so zavzeli vas, a bili so pozneje z velikimi izgubami odbiti. Mi smo izgubili nad 100 mož. Vzlic silnemu mrazu zmrzne le redkokedaj kak vojak.

Poročilo maršala Ojame.

LONDON 3. Japonsko odposlanstvo je prejelo iz Tokija brzjavko od 2. t. m., ki prichbuje poročilo maršala Ojame o težkih bojih od 25. na 29. januarja, v katerih da so bili Rusi potisnjeni na desni breg reke Hunho. V brzjavki se pravi: Čete, ki so nam stale nasproti, so bile močne najmanj 7 divizij s konjeniškim oddelkom vred. Naše skupne izgube so znašale 7000, sovražnikove izgube so znatne. Ujetniki izjavljajo, da so bili črtje ruski polki skoraj uničeni ter da je bila vsaka kompanija reducirana na 20 do 30 mož. Potemtakem morajo znašati ruske izgube vsaj 10.000 mož.

Ruska baltiška eskadra.

DJIBUTI 3. Kontreadmiral Dobrotovski je v četrtek odplul s 4 križarji in tremi torpedovkami v smeri proti Madagaskarju. — Osemnajet nemških transportnih ladij s pramogom mu sledi.

Iz Vladivostoka.

PETROGRAD 3. Iz Vladivostoka poročajo od 28. januarja: Ženske in otroci so zapustili mesto. Cene živilih se znižajo. Zima je mila. Ljud na morju je le polovico tako debel kakor druga leta, tako, da imajo ledolomi lahko delo.

Brzjavne vesti.

Demistija Tiszova.

BUDIMPEŠTA 3. Ogrski biro poroča z Dunaja: Ministerski predsednik grof Tisza je bil danes ob 10. uri predpoludne vsprejet od cesarja ter je podal pismeno demisijo kabineta. Ministerski predsednik se danes popoldne vrne v Budimpešto.

Avdijsenca bana Pejačevića pri cesarju.

BUDIMPEŠTA 3. Ogrska brzjavna agentura poroča dalje: V nekaterih listih se avdijsenca grofa Teodorja Pejačevića spravlja v zvezo z ogrsko krizo. Kakor smo zvedeli, se je na obeh avdijsencah, ki jih je zadnje dni imel ban pri cesarju razpravljalo samo o sestavi zakonskega načrta glede uravnave plač hrvatskih uradnikov.

Grof Julij Andrassy na avdijsenec pri cesarju.

BUDIMPEŠTA 3. Ogr. brz. biro poroča: Cesar je danes ob 1. uri popoldne

vsprejel grofa Andrassyja v avdijsenec, ki je trajala poldrugo uro. Andrassy je razvijal svoje nazore o položaju ter je bil na temelju svojega predavanja pooblaščen, naj stopi v voditelji raznih strank v zvezo.

Grof Andrassy ni prejel formalnega naloga za sestavo ministerstva. Možno je, da pokliče vladar k sebi še druge politične osebe, vendar ni dosedaj še ničesar odločeno, da bi cesar odpotoval v Budimpešto.

Grof Andrassy, ki je predpoludne obiskal ministra za vnane stvari grofa Goluchowskega, je potem obiskal grofa Tiszo. Ob 5. uri se grof Andrassy vrne v Budimpešto.

Rusko-japonska vojna.

Trst, 3. februarja 1905.

Še enkrat o stratezičnem načrtu Kuropatkinovem in o stratezičnem namenu njegove ofenzive z zapadnim krilom.

(Dopis iz strokovnjaškega peresa.)

Stratezični plan Kuropatkinov v tej vojni je po mojem mnenju — kakor sem ga obrazložil že večkrat in na razsežno — doli sledeči in se bo kakor tak pojavljal v vsem njegovem političnem delovanju.

a) odtisnjenje japonske armade od oje nasajzeje in najgostejše baze Ljaojan-Sul-Fuzan in v poznejem razvoju odtisnjenje te armade po vrsti tudi od baze Ljaojan-Takusan, Ljaojan-Pičev, Ljaojan-Daljni, Ljaojan-Inkav; konečno odtisnjenje iste proti Kitaju (nevtralnemu ozemlju); ali

b) obkoljenje in cernjenje, ozir. razjetje japonske armade v Mandžuriji sami po odrezanju od vzhodne, a potem, v daljnem razvoju po zasukanu obeh ruskih kril od vseh strani.

Za izvedenje tega načrta v najkrajšem času in s čim manjšimi lastnimi izgubami bi moral Kuropatkin:

1) da v severno Korejo postavi silo na kopnem kakor stratezično skupino, proti silam, disponiranim iz Japonske via Fuzan-Antung in Genzan-Antung proti vzhodnemu boku Kuropatkinove armade. Ta zadržujoča skupina v severni Koreji bi morala biti bazirana preko Vladivostoka in bi morala tudi v zvezi s to trdnjavo umevati in izvajati svojo zadružujočo nalogo, podobno dvema stratezičnima predstavljanima.

2) druga taka skupina bi se morala sestaviti za varstvo stratezične glavne črte Mukden-Sinmintin — reka Ljubo — do kitajske meje. Ta skupina bi morala zadrževati armado Ojama od severa in tako ob enem zagotavljati rusko dovozno črto Harbin-Mukden. V ta namen bi trebalo v prvi vrsti močno utrditi trikot Sinmintin-Mukden-Tjelin kakor velik stratezičen oporni prostor. Tako namreč da bi bilo možno držati ta prostor z najmanjšim številom čet in ob vsakih raz-

nega svetovalstva, da nam odpre orožnico. Imamo sami dosti tacega pri roki za vlaškega kralja.

— Ah! je zinil šolnik, a od kod?

— Vprašaj železnega pevca na strehi mestne hiše, se je nasmejal krčmar in obrnil šolniku hrbet.

— Veselo ljudje! Veselo! je zakričal Paviša Gonč, skočivši na klop pri peči in dvignivši vrh visoko. Danes ni noči, a ko sine dan, navstane za vlaškega kralja noč. Česa naj se bojimo? Čemu trpimo to? Mi smo kraljevi, mi smo za Marijo in gospoda Gorjanskega. Živela kraljica Marija!

— Živela! se je odzvala množica.

— Živela! je zatrebil zdravnik, dvignivši obe pesti.

— Pasja ti vera! ga je sunil šolnik, pred dvema mesecema si pa kričal: Živio Karlo!

— Benedetto! Karlo odhaja, sedaj je zopet Marija dobra.

— Gričani! je kričal Pavša dalje, Karlo ni naš kralj, on je vlaški »popovski« kralj, mi ga nočemo.

merah. Od Mukdena do Sinmintina in od tu do Tjelna bi se morala po možnosti zgraditi železnica za vojsko, istotako železnica od Mukdena preko Inkav-Sinmintina proti Tsinšanu kakor ofenzivna železnica do levega ruskega krila. Dalje bi se morala zgraditi železnica za vojsko iz Vladivostoka preko Fukičena v severno Korejo.

Konečno

3.) bi moral Kuropatkin se svojo glavno silo na svojem levem (vzhodnem) krilu iz prostora ob gornjem toku reke Taitaiho napredovati, da bi japonsko desno krilo v splošni smeri preko Sinsintin, Tsinšan-Saimatai-Fenčengvan potienil proti zapadu od baze ob raki Jalu.

4.) bi bilo primerno, ako bi se to operacijo sile na kopnem izvelo v soglasju z baltiško floto. In sicer to v tem smislu, da bi poslednja motila in ovirala dovažanja iz Japonske za armado Ojama, če že ne bi mogla v eni bitki gotovo uničiti floto Togija. Le s kombinirano operacijo ruske sile na kopnem in na morju je možno doseči hitro in ceneno zmago nad Japonsko. Namenu primerno bi bilo torej, ako bi Kuropatkin najprej počakal zadržavajoče uplivanje baltiške flote in da bi mej tem, kakor do sedaj, vprižarjal le pripravljavne operacije proti sovražniku, ki bi pozneje pospešile gori omenjeni izpad njegove armade od vzhoda proti japonskemu desnemu krilu. K temu prištevanu vse ofenzivne naredbe Kuropatkina z njegovim desnim krilom, ki naj kolikor možno veliko četo Ojame potegnejo na zapad.

Iz zgorajjih stratezičnih ozirov v prvi vrsti je bil tudi popolnoma opravičen ofenzivni izpad Kuropatkina z njegovim desnim krilom. Kakor gotovo se mora smatrati, da hoče razvrščajočo se armado Negi in potem nadaljna japonska ojačenja s silo primorati, da se razvrstijo na zapad. To hoče doseči s tem, da jako energično in z veliko silo japonski armadi, navezani ravnokar severno od črte reke Taitaiho, resno grozi na levem boku in za hrbtom, tako da Ojama nikakor ne bi mogel prezirati tega izpada in bo siljen zastaviti iz Haičen-Niučvanga velike sile ob reki Hunho in Liaoho doli, da bo grozil umikanju gori rečenega ruskega ofenzivnega krila. Ta lepi manever Kuropatkina je podoben v načelu oni diverziji Stakelberga od Kaičova proti Vafankovu, s katero diverzijo je bila armada Oku zavedena, da je napredovala preko Vafankova ob cesti in železnici proti Kaičovu. Tako moremo že sedaj najnovejši manever Kuropatkina iz rešenih stratezičnih ozirov kakor takega smatrati popolnoma in sjašno posrečenim. Armada Negi in v zvezi z njo vsa nadaljnja japonska ojačenja, ki bodo prihajala na bojišče armadi Ojama po železnici Daljni Kaičov do tajanja ledu (sredi marca), bodo

— Nočemo! je zakričal iz kota pijani mesar iz spanja ter dvignil pest v zrak.

— Pravijo, dober je vlaški kralj, je nadaljeval mladi kričač. Ne verajte mu! Sedaj nas gladi, ker mu kraljestvo še plava. Rad bi, da bi mu bili mi Gričani klini za njegov kraljevski prestol. Ali čakajte, da vlaški usiljivec splava na suho, potem stegne na Gričane nohte kakor maček; potem vprašajte, po čem je griška glava! Da, da: Kaj zijate va-me! Resnica je. Veste, kaj bo?

— Kaj? Kaj? Kaj? Govori! so se odzvali bučni glasovi iz množice.

— Govori ti! je zakričal Paviša, pokazavši s prstom na šolnika, stoječega pod njim, ti si pismen, pameten človek, šolnik, imaš mozga, ti moraš vedeti to.

— Govori šolnik, so kričali ljudje, dvigni se, da te vidimo.

Kuzmič se je le s težavo povzpela na klop kraj Gonča ter povzdignil svoj nos. Čudno mu je seval obraz od vinskega žara nad temno množico, kakor da se rdeči poln mesec nad črnim oblakom. Zaobrnivši dlani je rekel:

po vednih izpadih Kuropatkina z njegovimi ojačenji proti sovražnemu levemu boku gotovo prisiljena, da podaljšajo ta bok in da se zategnejo bolj in bolj proti zapadu.

S tem sem menda povedal vse, kar je bilo potrebno povedati o pomenu Kuropatkinove ofenzive v čisto stratezičnem pogledu. S tem prvotno le čisto stratezičnim ofenzivnim izpadom Kuropatkina (glej »Edinosti« od decembra do januarja) se je od 24. januarja v taktičnem pogledu ruska bojna fronta tako ugodno spremenila za Kuropatkina, da bi mogla Ojama severno od reke Taitaiho zalotiti taktična in stratezična katastrofa, ako se mu ne posreči v najkrajšem času, da z uporabo pretežnih sil potisne rusko desno krilo iz črte Linsipu-Sandepu-Saitaiši zopet proti severu.

Po takem ne more Ojama dolgo vstrajati v gori imenovanem taktičnem položaju na svojem levem krilu. On je sedaj siljen, da pokaže barvo: ali mora nazaj, ali pa mora dohajajoča ojačenja uporabiti za vzpostavitev fronte in podaljšanje lastnega levega krila. Če bi bil mogel Ojama z razpoložljivimi rezervami od 24. januarja do danes vzpostaviti zasukan levi bok njegove armade, ki je v nevarnosti, bi bil gotovo to storil v tem času 9 dni. Danes, 3. februarja, stoji še vedno jednako kakor je stal 28. januarja. Zdi se torej, da Ojama čaka na počasi prihajajoča ojačenja od juga, kakor Rusi od severa. Naravna posledica temu bo, da morata oba sovražnika v resnici ojačiti svoji zapadni krili. To je za Ojama nujna potreba, ako noče do marca doživeti predčasne katastrofe.

Moč Rusije.

Vojaški sotrudenik »Moskov. Vjedomosti« izveja v nekem članku o moči Rusije nastopno: Če prav ima Rusija velike vire za snovanje armad ter da iste tudi izpolnjuje, je vendar do sedaj glede uporabe teh virov za preskrbovanje vsakdanjih potrebščin silno varčevala. Od 27 vojnih zborov evropske Rusije, Kavkazije in Turkestana vdeležuje se boja v Mandžuriji le sedem zborov. Zaosnovanje le sibirskih zborov se je rabilo iz Rusije samo 3 brigadne reserve. Velika masa ruske kavalrije se ni skoraj takajena. Dočim so Japonci postavili v prve vrste, kar so imeli, dočim že pričenjajo izposajevati si denar in tudi ljudi v inozemskih državah, da spopolnijo svoje armade, da nimajo doma na Japonskem skoraj več nobene za vojaštvo sposobne osebe in je kontingent vojaško izobraženih oseb že izprazen, se Rusija poslužuje le vrhnih zakladov neizpraznjivega studenca, ki jej je na razpolago.

— Jaz naj govorim? Bene. Kaj bo? Moj mali prst mi pravi to: Karlo nas da za kmete popovov, ki so ga napravili za kralja.

— Ne, ne, so grmeli ljudje jzno.

— Nas da, da! je zabreščal šolnik ter je udarjal s pestjo ob dlan, po dinarju bomo. Kako drugače? Oni so njegovi, mi nismo. Kapitelci so nam nož, a on je prijatelj nožu našega krvnika. Ali se vam je zasvetilo pred očmi, ha? Mislite-li, da vas bo solil vaš sodnik? Ne bo. Mislite-li, da vam bo trojilo pravico vaše svobodno svetovalstvo? Ne bo. Kapiteljski župan vas zmota pod svojo palico, na naši zlati buli bo sušil škof glive.

— Ne bo! Ne bo! so kričali ljudje, dvigajoči pesti v vis.

— Bo! je zakričal Gonč iz vsega grla, mahaje z rokama okolo sebe, da mu je pot tekla s čela. Čuli ste! Tega ne govorim jaz, tako veli vaš šolnik. Tako bo! Pa da se živi damo pod jarm, pod nož? je zakričal kričač, uprvši roki ob tok.

(Pride še.)

PODLISTEK.

120

Prokletstvo.

Zgodovinski roman Avgusta Šenoe. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomič.

Prevel M. C. Š.

Ko je šolnik vprašal Tomaža, koliko je popl vina, se je otreseel krčmar:

— Kaj vprašuješ, Jakč, pij, vse je plačano, kar si popil in kar še popiješ. Ne pri-zanašaj grlu, še ti ostane dovolj moči, da se pošteno znaš nad griškimi otročaji.

— A da, je rekel šolnik, kaj briga mene ta nevredna golazen, imam drugega posta. Vojni časi so, pak sem zaprl šolo. Ko bo mir, počnem iznova.

— Eh, miru čakaš ti, Kuzmič? se je otreseel Tomaž, potem pa tvoji otroci ne bodo vedeli nikdar, kaj je »a«, in kaj »b«, kajti zelo se oblači. Oglej se, to ne kaže na mir. Vidiš-li tiste velike škrinje v kotu, tam je samo kopje in meč. Ne treba prosjčiti mest-

Naša „trmoglavost“.

I.

Resolucije, ki jo je vsprejel občni zbor in javni shod političnega društva »Edinost« oziroma na vseučiliško vprašanje, označa »Piccolo« kakor »višek trmoglavosti«. Kar zahtevajo tržaški Slovenci je — govorimo s »Piccolom« — nasprotno vsaki razsodnosti in nadkriljuje vsake sanje o pri svajanju. To je nova stopinja, na katero se v svoji vrtoglavi pohlepnosti povpenja strast slovenskih agitatorjev. »Piccolo« omenja nadalje, kako da so se slovenski okoliščanski svetovaleci svojevčasno brezpogojno pridružili svojim italijanskim tovarišem za italijansko vseučilišče, a kar se tiče Trste, kakor sedeža temu vseučilišču, da so izjavili nedostavno, da se vzdrža glasovanja le iz vzroka, ker Italijani nočejo dati tržaškim Slovincem ljudske šole. Lani pa je kar neskrajno pršla neka spomenska političnega društva »Edinost«, v kateri se je zahtevala dvo- in celo trojezična notranja uredba vseučilišča v Trstu, in je to zahtevo spramaj še cel kompleks na rodni koncesiji. In naj se italijansko vseučilišče ustanovi kjer-koli, hočejo Slovenci hkratu s tem vseučiliščem dobiti kompenzacijske pravice v tem mestu, kateremu jemljejo čast in korist, ki bi jo imelo, ako bi bilo sedež italijanskega vseučilišča.

»Piccolo« pripaja potem do zaključka, da je fantazija slovenskih agitatorjev dosegla skrajno mejo trmoglavosti in nezmišelnosti. Ako se hoče ustvariti zveza med italijanskim vseučiliščem in narodnimi aspiracijami drugih plemen, je to že samolastnost. Nu, če se zahteva ta zveza, v kolikor je namenjen Trst kakor sedež vseučilišča, ni sicer to opravičeno, ali je po »Piccolom« vsaj umljivo, ker se more pripisati zahtevam, ki jih stavljajo Slovani do Trsta in do bližnjega morja, na katerem je — kakor trde Slovani — njihova bodočnost! Ali da Slovani nočejo odnehati od te samovlastne zveze niti za slučaj, ako bi se italijansko vseučilišče ustanovilo izven primorskih pokrajin, in da se to pozvala celo do epičnega postulata Italijanov brez oziroma sedež: to se vidi »Piccolu« le kakor sad glav, ki so vsled lahkega zamagovanja — po naklonjenosti vlad — prišle od tega, da ničesar ne spoštujejo več in da se jim nič ne zdi nedovoljeno in nemogoče.

»Piccolo« vidi zato v resoluciji občnega zbora političnega društva »Edinost« blaznost in najgotoveje znamenje, koliko resnosti je v nastopanju Slovincem ob vseučiliškem vprašanju. Po mnenju tržaškega lista bi se morala izreči rezka sodba na skupnem slovenskem narodu, ako bi gledali le na take manifestacije in bi ne vpoštevali razlik v mnenjih Slovincem po družih pokrajinah. V Ljubljani hočejo, da se tam zasnuje slovensko vseučilišče in sezajo s tem zahtevanjem tako daleč, da se ustvari zveza z ustanovo italijanskega vseučilišča v Trstu. »Piccolu« se vidi zahteva po taki zvezi povsem neopravičena. Tržaški Slovenci pa sploh nečejo dovoliti italijanske univerze bodisi kjer-koli, ako se jim ne zagotovi narodnih pridobitev na škodo Italijanov. Slovenci da govora, da v Trstu ne sme nikdar zaplapolsti prapor italijanskega vseučilišča, ker da imajo tudi oni (Slovenci) pravico do Trsta. Hkratu, ko odrekajo itali-

jansko vseučilišče, pa hočejo Slovenci zasadi tri slovenske prapore, da bi dokazali, da tu vsi gospodarijo, samo Italijani ne.

In »Piccolo« vsklika: »Za en italijanski prapor v Tridentu ali Roveretu tri slovenske prapore v Trstu. To naj bi bil triumf pravičnosti in ravnotežja! Tistega ravnotežja, ki ne bi bil smel obvladovati vodečih duhov slovenskega zborovanja od minole nedelje!«

Ta izvajanja v »Piccolu« pričajo eklatantno, kako čudno se mešajo pojmi v italijanskih glavah — o jednaki pravici in ravnotežju narodnih inšpiracij. To pokažemo prihodnjič.

Reforme na Ruskem.

Reorganizacija senata in odgovornost uradnikov.

Zbor ministrov je razpravljal v svojih sejah dne 3., 6. in 17. januarja o prvi točki programa za reforme, obsežene v »ukazu« od 25. decembra. Zbor je sklenil med drugim, da je poskrbeti, da ministri ne bodo zagrešali nezakonitosti na uporabi in objavljanju carskih naredb. V posebnih slučajih, ko car zavkaže zboru ministrov, da presodi ali sestavi zakone, predložene bodo odredbe zbora senatu v odobrenje. Zbor je sklenil, da povpraša carja za dovoljenje, da se sestavi načrt zakona, kateri naj bi spopolnil statute senata. Senat bo moral zastaviti objavljenje zakonov in naredb, ako bi iste ne odgovarjale zahtevam prava. Zbor ministrov smatra za potrebnega, da bodo senati in njegove odredbe neodvisne od ministra pravosodja in drugih ministrov. Dalje bo moral biti senat lažje pristopen osebam, ki bi bile oskodovalne valed samovolje administrativnih organov. Senat bo smel informirati neposredno carja o administrativnih vprašanjih, ki bodo potrebovala višje odločbe; pristajala mu bo tudi v večji meri pravica do inicijative v zakonodajstvu. Zbor ministrov smatra za potrebno napravo administrativnih sodišč, podrejenih senatu.

Senat bo mogel konečno odločavati z navadno večino glasov. Nadalje se je določilo, da naj bodo sedes in upravne razprave javne in da naj se dovoli tožbe se ustmeni postopek. Glede postopanja proti javnim funkcionarjem določil je zbor ministrov tri posebna postopanja: kazensko, civilno in disciplinarno. Zbor je predlagal, naj se poveri posebni komisiji sestava načita novega kazenskega zakona in da naj se prizna privatnim osebam pravica, da morejo vlagati ovadbe proti javnim činovnikom. Tožbe stranki dovoljena bo najširša možna udeležba v pravdi. Zbor je določil, da povpraša carja za dovoljenje, da naj državni svet brez odloga razpravlja o odgovornosti uradnikov. Vse te predloge je car odobril dne 29. januarja.

Drobne politične vesti.

Vodja bolgarskih čet ubit. Vali iz Monastirja je javil v Carigradu, da je bil znani bolgarski vodja čet Arsov blizu Krčeva ubit od turških čet.

Ločitev cerkve od države na Francoskem. Iz Pariza javljajo, da predloži ministerstvo sredi bodočega tedna zborni načrt zakona glede ločitve cerkve od države.

Nadškof dr. Kohn. Iz Olomuca sporočajo, da je inventura po bivšem olomuškem nadškofu dr. Kohnu dovršena. Ista

pišejo, ako ne izključljivo, — a to saj »ljudski igrokaz« za pozornico. Dejanje, in to stalno dejanje je tukaj posebno napovedano, vse mimogrede in, rekli bi, preintimno notranje, duševno življenje ljudskih junakov, ne samo da ne veže pozornost okoličane, ampak — in to kakor vzrok omenjene činjenice — moti organsko razvijanje dejanja. Pregloboko reflektiranje, salonsko ali ulično filozofiranje ne stoji tu — to je obče znano — v nikakem razmerju z doseženimi efekti. Ljudski dramatik mora s tem računati. Na stran torej pedantičnega rigorizma, — Mosenenthalova dikeja, njegovo patetično recitiranje in prevelika lirika sicer za dramatično akcijo sposobnih oseb, to je kardinalna pogreška vseh njegovih produkcij, in tudi igrokaza »Na Osojah«.

Neusmiljena povest dramatične kojiževnosti mu predstavlja slabo poznavanje ljudske psuhe, in nalogiko v psihologiji. To je v resnici po večem delu opravičeno; igrokaz: »Na Osojah« — to morem z mirno vestjo trditi — ne trpi od tega psihološkega konvencionalizma.

izkazuje, da je dr. Kohn dolžan povrniti olomuškemu nadškofstvu 800.000 K.

Zveza med Hrvatimi in Srbi v Dalmaciji. V Dubrovniku je bil dne 1. t. m. sestanek voditeljev hrvatskih in srbskih strank. Sklenili so, da bodo v dalmatinskem deželnem zboru Hrvatje in Srbi složno delovali.

Ban Pejačević na avdienci. Z Dunaja javljajo, da je bil ban hrvatski grof Pejačević vsprejet od cesarja v avdienci ter da se je v četrtek vrnil nazaj v Zagreb. Sodi se, da je šlo na tej avdienci za notranje stvari Hrvatske.

Domače vesti.

Devetdesetletnico svojega rojstva obhaja danes škof Josip Juraj Strossmayer. Mi se danes pridružimo želji drugih Slovanov, naj ga Bog ohrani še do skrajne meje človeške starosti.

Odlična gostinja iz Amerike. Včeraj se je predstavila v našem uredništvu s priporočilom našega rojaka g. Sakserja, lastnika in urednika lista »Glas Naroda« v New-Yorku, g. gna Emilija Greene Balahe, profesorja narodnega gospodarstva in sociologije na višji šoli v Wellesley-u (Massachusetts v Zedinjenih državah). Ista potuje po nalogu države, da proučuje prašanje izseljevanja posebnoma v slovenskih deželah in slovenske razmere v Avstriji sploh. Ogledala si je »Narodni dom« ter se posebno zanimala za našo narodno in gospodarsko organizacijo. Od tukaj odpotuje na Reko, Hrvatsko, Kranjsko, Češko in Galicijo. Prepričani smo, da jej Slovenci povsod poidejo na roko z informacijami, s čimer povprečno poznavanje našega naroda in naših razmer v daljni Ameriki, kar nam more le koristiti.

»Samo za Italijane«! Prejšnjo nedeljo so priredili italijanski socialisti s pomočjo »cittadinov« protesten shod radi dogodkov v Rusiji. Ker so pa z ene strani povsem znani naši nazori, a je z druge strani bil shod tak, kakor ga je mogoče pričakovati vsakdo, nismo se hoteli baviti zanj. Niti o tem nismo hoteli izgubljati besed, da so zborovalci glasno kazali svojo nevoljo, ko se je začela slovenska beseda. Tako je bilo vedno, tako je in — basta.

Ne moremo si pa kaj, da ne bi priobčili tu dopisa, ki nam je došel iz delavskih krogov in ki se glasi:

Z ozirom na notico, ki ste jo objavili pod gornjim naslovom, želim tudi jaz reči par besed. Ko sem se bil jaz vpisal v nekdanjo »Confederazione operaia«, ki je bila prvo socialistično društvo v Trstu in kateri je predsedoval pok. Ucekar — se je bil nam (Slovenem) dogodil skoraj sličen slučaj onemu, ki se je pripetil prošlo nedeljo na protestnem shodu radi dogodkov v Petrogradu v gledališču »Politeama Rossetti«.

V začetku obstanka (bilo je prvo leto) demokratičnega društva nam je tedanji predsednik rekel: »Slavnostni govor se bo držal samo v laškem jeziku (obhajati se je imela prva obletnica ustanovitve društva), ali pa se ne bo govorilo nič!«

Kar je torej na začetku javno storil predsednik sam je storilo sedaj »ljudstvo«: zabranilo je govoriti slovenski! Italijani so in ostanejo vedno isti. Socialisti ali nesocialisti — ne morejo trpeti slovenskega govora. — Ne bomo rekrimirali še dalje o tem zagri-

življenje strasti, sporljubezni, njene posledice! S tem bi bil označen ta tisočletni glavni motiv mnogih dram, in tako tudi igrokaza »Na Osojah«. Gospodinja na Osojah, bogata udova Marijana, zelo lep, ponosen in kremen-značaj. Lubi izprva potajno, kasneje javno Valentina, jednega od mnogoštevilnih njenih poslov. Vezan na njo v začetku z veliko naklonjenostjo, skoraj navdušen za njeno brezmejno dobroto, njeno samozatajevanje in njeno človekoljubnost, čuti Valentina malo po malo tajno ljubezno do mogočnega gospodinja. Ona dva se ljubita — treba-li povedati? Valentina oduševljena in radostno sprejme njeno ponudbo: da postane njen mož. Ali — človek obrača, Bog obrne! Prišla je mistična oseba Ane, ponižne in molčeče Ane, ki taji vsakemu svoj rod, svojo rojstno hišo in domačijo, kroži po svetu brez vsacega imetka, pride v milost gospodinja na Osojah ter stopi v njeno službo. Ana postane naenkrat središče cele drame, vehikel, ki okoli sebe in na sebi osredotočuje srečo in nesrečo posrednih interesiranih krogov. »Cupimus negata!«, mora biti glavni nagon, ki trja

ženem lahonstvu. Čemu tudi? Oni, ki so pametni, naj izvajajo posledice, ki naj bodo slučajne onim, katere smo izvajali mi. Ruge naj pokažejo takim internacionalcem!

Kar se pa tiče vsklikov, češ, da je imenovano gledališče samo za Italijane, smemo reči, da bi, ko bi Slovani sploh pokazali hrbet vsem laškim gledališčem, ista izgledala precej bolj pusto, nego izgledajo sedaj, ko jih polnijo tudi naše mase.

Slovani! Naši sosede so nam že pred sedmimi leti pokazali vrata iz svojih gledališč! Sklenili so, da ne bodo dajali več Slovanom nobenega gledališča!

Kar nas je bolj vnet za narodno stvar, smo od tedaj izostali od zahajanja na lašče predstave; žal le, da ni storil tako sleherni Slovan. Ker se nas, kakor se je dogodilo zadnje nedeljo, izganja še vedno, izvajamo vsaj sedaj legitične konsekvence. To storimo tem lažje, ker imamo sedaj lepo dvorano v »Narodnem domu«, kjer imamo zaporedoma raznovrstnih zabav.

Bivši socialist.

Nocoj bo naš ples! Tako in enako vsklikajo člani »Delavskega podpornega društva« in njih prijatelji. Nocoj se zopet ponovi ona tradicionalna plesna zabava v velikem zlogu, na kateri smo se shajali tržaški Slovani vse do leta 1898.

Od tega leta do danes ni moglo »Delavsko podporno društvo« dajati velikih plesov, ker ni moglo dobiti primernih prostorov.

Nocoj pa se bomo zopet enkrat pošteno zabavali svoji med svojimi, v svojih slovenskih prostorih in v slovenski gostlini. Ne bo nam več treba gledati zoprednih židovskolahonskih obrazov, kakor smo jih morali gledati v prejšnjih časih. Sedaj nimamo več straha, da nas bodo žalili, v plačilo, ker smo jim dajali zasluzka. Dočakali smo, česar smo si toliko časa srčno želeli, dočakali smo, da se lahko pošteno pozabavamo na svojih tleh, pod svojo streho — pod streho našega »Narodnega doma«.

Nocoj pridita vsi, stari in mladi, da se skupno pozdravimo in poveselimo in pa da pomoremo revnim in bolnim našim starim členom in sirotam bivših členov.

Na veselo svidenje danes zvečer v prostorih »Narodnega doma«!

Na znanje. Na nocošnjem plesu »Delavskega podp. društva« vdobi sleherni udeleženec na urodu v dvorane polovico vstopnice, ki naj si jo dobro shrani. Isto bo treba pokazati vsakokrat, ko bo kedo prebajal iz ene dvorane v drugo ali pa, ako se bo sploh vračal v eno ali drugo dvorano. Brez omejitve vstopnice se ne bo dovoljeval vstop nikomur.

Glede vabil naznanjamo, da smo ista doposlali le listom, društvom in podpornim členom. Vstop je dovoljen vsakomur, z vabilom, ali brez vabila. Vabljeni ste vsi! Predsedništvo.

Stvarno poročilo o slovanski simfonični akademiji, moramo radi pomankanja prostora odložiti na jutri.

Tržaške podružnice »Slov. plan. društva« redni občni zbor se bo vršil v četrtek dne 9. t. m. ob 8. in pol uri zvečer v restavracijski dvorani hotela »Balkan« (II. nadstropje).

Na dnevnem redu bo tudi poročilo o novi podzemeljski jami »Dimnice« v Slivjah.

Valentina v naročaj priprosta in radi svojega mističnega nastopa nepristopne, vsakako interesantne podobe Ane. Ona je že davno postala njegovim idolom — in to ima seveda za seboj neizogibno konsekvenco. Valentina ne mara več za plemenito Marijano. Ana ima sicer svoj vzrok, da taji prijatelju in neprijatelju svoj pravi rod; njen pokojni oče, črni Jurij, v službi pri kolovškem kovaču, se je nekega dne sprl s svojim mojstrom ter mu zažugal z osveto. Matija, kovaški pomočnik, svak Marijanin, (človek surovega in slabega značaja, ki z vero v svoje poboljšanje vara okoličane in samega sebe, človek, ki ga slabi nega in žig burne minulosti; utegne v obupu dovesti do perfidije; prijatelj vina in družih strasti, intrigant po areu in poslu) snubil je svojevčasno hčer kolovškega kovača, toda bil je zbog svojega siromaštva in slabega značaja odbit. Da povrne mlo za drago, je nekega dne zapalil kovaču kovačnico, srečno utekel — kakor požigalec ostal na mestu črni Jurij — (oča Anin), ki kmalo umre kakor žrtev tega plamena.

(Pride še.)

PODLISTEK.

NA „OSOJAH“.

(Der „Sonnenwendhof“.)

Ljudski igrokaz v petih dejanjih.

Po S. H. Mosenthal-u poslovenil J. Ogrinec.

„Ino, naj bo!“
(Na Osojah).

Salomon Herman Mosenthal ne pripada epichalnim dramatikom bogate nemške književnosti. On je pravi reprezentant srednjega nivoa dramatičar, elektricar (kat' eksohen). Ni dvomiti, da je ona popularnost, ki so mu jo njegova mnogoštevilna dela na Nemškem, pa tudi pri nas v C. s. in Transilvaniji — med leti 1850—1880 — pridobila, v velikem delu opravičena. Njegova globoka sentimentalnost, vsaki polet dikeje, potresnost posrednih dramatičnih momentov, večkrat vestna konsekvencia v naslikanju svojih značajev, konečno velika iskrenost njegovih junakov, so brez dvojbeno odlične vrline njegovih dramatičnih umotvorov. Ali . . . drame se

Zaloga istrskih in dalmat. vin
v ulici Cecilia 16 (vogal ul. Ruggero Manna)
Zaloga je vedno preskrbljena z vini najboljših
kletij. Cene: istrsko po 64 st., belo brskovo po 80 st.,
opolo iz Visa po 72 st., vse franko na dom.
Za obilne naročbe se priporoča
IVAN TONEL.

DROGERIJA Josip Zigon ul. Caserma 8

Izbor drog, barv, čopičev, pokostj,
parfumov, fin. mila. — Zaloga mineralne vode,
voska za parkete, na mizlo pripravljene
slrupa tamarindo, malinovec itd. itd.

Čast mi je javiti, da sem prevzel prodajalno
vin in likerjev v ulici Caserma št. 8 trdnje
EMIL HACKER,
kojo prodajalno sem založil z blagom I. vrste ter
po zmernih cenah ter prodajam od 1/2 naprej.
Nadejaje se obilne obiska, beležim udani.

Ivan Crismancich.

Banka „Slavija“

razpisuje nekaj mest potovalnih
uradnikov. — Reflektantje naj s
prošnjami predložijo tudi reference
svojega dosedanjega službovanja.
Generalni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani.

Oglas.

V novo otvoreni kleti se nahajajo sledeča
dalmatinska vina:

črno po 32 novč.
opolo „ 36 „
belo „ 40 „
v zaprtih butilkah po 80 novč., fino
zganje dalmatinske olje po 48 novč.

MAKALE & KULUŠIĆ
Chiozza 19 „Alla borgata di Sebenico“
ulica dele Ponte br. 6 Chiozza 19

URAR F. PERTOT
Trst, ul. Poste nove 9
priporoča veliki izbor ur:
Omega, Schaffhouse Longi-
nes, Tavenes itd. kakor tudi
zlate, srebrne in kovinske
ure za gospe.
Sprejema popravilja po nizkih cenah.

Čudo v ceno!

500 komadov samo za gold. 1-85.
Ta krasna zamenjava dobro izda precizna ura
na 36 urah tek s pozlačeno verižico. 1 krasna spila
s pomno, 1 krasna, 1 pozlačen prstan s pomno,
kamenom za gospe ali dame, 1 krasna garnitura
gumbov in 31. dvojile zlata za manšete, ovratnik in
pesa, 6 platinskih žepnih ur, 1 jako lepa žepna pi-
sala optika, 1 krasno žepno ogleđalo v skatlici z
glavnikom. 1 lepo dišeče toaletno milo, 1 vez, be-
lozica, 12 razglednic slavni umetnikov zadnjega
stoletja, 72 angl. pisalnih peres in 395 raznih reči,
ki so v hiši neizločno potrebne. Vse skupaj z uro,
ki je sama toliko vredna, stane le gold. 1-85.
Posilja na povzetje ali predplačilo.

H. SPINGARN, Krakov št. 43.
Kdor naroči 2 zavrtka, voholi v dar 1 lep žepni
nož na dan svojih 2 zavrtkih se priloži
vsakemu po 1 tak nož. Za kar ne ugaša se denar
takoj povrne.

Pekarna in sladčičarna z lastno tovarno biškotov
Josip Mreule
TRST - ulica Molina Grande št. 32 - TRST
na dan svoj kruh, raznovrstne moke prvih
vrstnih mlinov, fine vina v butilkah, sladčice itd.
Sprejema naročbe za sladčice.

Najboljše STISKALNICE ZA GROZDJE IN OLJKE
so naše stiskalnice „ERGOLE“

Stiskalnica za grozdje.
tovarna za poljedelske in vinske stroje,
DUNAJ, II. TABORSTRASSE št. 71.
Odlikovani v vseh državah sveta z nad 530 zlatimi, srebrnimi in častnimi kolajnam.

najnovejšega in najboljšega sestava z dvojno
in nepretrgano pritiskalno močjo; zjam-
čeno najboljše delovanje, ki prekaša vse
druge stiskalnice.
HIDRAVLICNA STISKALNICA.
Najboljše avtomatsko potrošanje tiste brizgalnice, ki
deluje same od sebe, na da jih bilo treba goniti.
„Syphonia“ plugi, stroji, za grozdje, sadje
in oljke, mlin za miti grozdje. Plugi
za vinograde. Stroji za sušenje sadja
in drugih vegetativnih, življenskih in mi-
ralnih pridelkov. Stiskalnice za seno,
slamo itd. na roko. Mlatilnice za žito,
čistilnice rešetavnice. — Slamozreznica, ročni mlin za žito
v raznih velikostih in vsi drugi stroji za poljedelstvo.
Izdelejo in pošiljajo na jamstvo kot posebej najnovejšega
izbornega ureničnega, najbolj pripoznanega in odkit. sestava.
PH. MAYFARTH & Co.
Ceniki z množestvilnimi pohvalnimi pismi brezplačno.
Razprodajalci in zastopniki se iščejo povsodi kjer nismo zastopani.

Manufakturna trgovina
Ambrosich & Modricky
TRST - ul. Belvedere 32 - T-5T
Fuštanj za krila širok 90 cm po 36, 42 novč.
Fuštanj veler od 27 novč. dalje, bel, siv in
violet fuštanj. Kotenina bela in siva. Maje, šajji
in rute. Odeja od volne ali bombaža. Preginjala
preproge za mej posteljo. Kravate, srake za
moške in ženske. Krila, nogovice, čipke in žamet,
kakor tudi raznovrstne drobnarije.

Prve in jedine želodčne kapljice
sv. Antona Padovanskega.

(Varnostna zdravila). Zdravilna moč teh kapljic je nepre-
kosljiva. Te kapljice vredijo redno
prebavljenje, če se jih dvakrat na
dan po jedi žličico popije. Okrepi
pokvarjeni želodec, stori, da zgine
v kratkem času omočica in ži-
votna lenost in tveganje. — Te
kapljice tudi stori, da človek raji je.
Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. — Za
naročilo in pošiljavo pa jedino le v
Lekarna Cristofolletti v Gorici.

Drogerija
GUSTAV MARCO
ulica Giulia št. 20.

Droge, barve, pokostj, petro-
lej, čepiči, ščetke, mila, par-
fumi itd. itd.

Zaloga šip in steklenin.

Pekarna in sladčičarna
FRAN MILLANICH
Trst - ulica Commerciale 7 - Trst
Trst - na dan svoj kruh vsake vrste. Raz-
nashen in na dom. Sprejema naročbe na sladčice
ul. o priliki poroč in krstov.
Najugodnejše cene.

MIRODILNICA
Emiliju Cumar pok. **Friderika**
Opčina št. 209 zraven kavarne „All'Elletrovia“
Velika izbira in zaloga
šip, žeblice, barv, čopičev, mineralnih vod,
vinskega špirita, voščenih in lojevih sveč.
Kiselne, laneno olje, navažno in dišeče milo.

„SANUS“
novi higijenični zobotrebni
disinfektirani parfemirani
zaprošen patent
se prodajajo povsod.
C. COMINI, Trst Barriera 28

Kdor se hoče dobro in z veliko ekonomijo
obleči, naj se poda v
prodajalnico
izgotovljenih oblek
Barriera vecchia 5
kjer se vsaki dan izdeluje obleka
v lastni krojačnici.

MALA OZNANILA

Tomasoni Ulisse
Trst slikar-dekorator.
Sprejema dela na debeli. De-
koracije sob s papirjem. Sil-
kanje sob in napisov v vseh
slogih in na vse načine. Po-
narejen les in marmor. Bar-
vanje pohištva, podov itd. Vse
po zmernih cenah, točno in
hitro. — Delavnica: ulica Ugo
Foscolo št. 19.

Čevljarnica
Iv. Lekan
TRST ul. Giulia 7 (p. ljud. vrto)

Izvršuje točno in elegan-
tne, raznovrstne obuvale za
gospe, gospode in otroke.
Specialiteta: obuvale za
defektne noge; obuvale
po košatih zad. modela.

PEKARNA
Alojzij Gul
TRST - ul. Caserma 17 - TRST
(nasproti trgovski kavarni)
priporoča v vsakem času
svez kruh, sladčice itd. itd.
Sprejemanje domačega
kruha v pecivo.
Prodaja moko prvih mlinov.
Pošiljanje na dom.

Drag. Schönberger
TRST
ul. S. Caterina 11, II
civilna krojačnica

Naročbe in plačila
po dogovoru
Vsaka obleka se izgotovi v 24 ur.

Guerino Marcon
ulica Tivarnella št. 3
Priporoča svojo zalogo
oglja in drv, ki je vedno
preskrbljena z najboljšim
kranjskim blagom. Pro-
daja na debelo in drobno.
Pošiljanje na dom.
Telefon št. 1664.

Podpisani priporoča svojo
NOVO PEKARNO
IN SLADČIČARNO
pri Sv. Jakobu
istrska ulica 12 (zraven sl. šole).
Vedno svez kruh. Pošilja-
nje na dom. Sprejema na-
ročila in domači kruh v
pecivo. Pestrežba točna.
Benedikt Suban

Tovarna kisa
Bruschina & Hrovath
Trst - Riva Grumula 6
Zaloga vinskega kisa
in specialnih kisov.
Konkurenčne cene.

Ivan Jančar
tehn. konces. zobozdravnik
TRST ul. Torrente 32 II. n.
Delavnica za umetno zo-
bovje. Izvršuje popolno
zobovje iz kanečuka ali zlata
po francoskem sestavu. Po-
prave v 2 urah.
Cene zmerno.
Sprejema od 8—6 pop.

Fran Macorig
trgovina z jestvinami
ul. Barriera vecchia 38
Zaloga sladkorja, kave,
riža, raznega žita, moke
in otrobov. Vino v bu-
teljkah, mineralna voda.
Specialiteta tu inoz. te-
stenine, surovo in ku-
hano maslo.

Iv. Kopač
svečar v Gorici
priporoča priznane naj-
boljše in najcenejše
♦ voščene sveče ♦
Cenik brezplačno in franko.

Prva trž. brusilnica
na električno moč
Gualtiero Cozzio
Passo S. Giovanni št. 2
(vogal ulice Torrente na-
sproti kavarne Chiozza
izvršuje vsakourstno bru-
senje in poliranje.
Ima tudi v zalogi vsa-
kovrstne nože itd.

MIRODILNICA
Simona Skrinjar
ulica Farneto št. 33
podružnica
ul. Settefontane 629
sprejema tudi pisarna na-
ročila ter pošilja na za-
htevo blaga na dom po
najnižjih cenah.

Ticijan Salvatore
ornam. kamnoseki mojster
DELAVNICA
spominskih kamnov —
marmor za pohištvo
Trst ul. Farneto 37

Izgotovljene obleke
v velikej izberi
x x x x x x x za moške in dečke pri trdnji
FRAN KALASCH v ulici Arcata št. 9
(vogal ulice Saponi).
Popolnoma konkurenčne cene. Črne obleke od 30 do 50 K.

ADOLF GRÜNWALD
angleška krojačnica
TRST - Piazza Grande št. 2 - TRST
Gratis in franko prospekti angleškega sistema.
Na naročbo elegantnih moških oblek po meri
Prezračno čiščenje in likanje oblek, katero se pošlje in se jo tudi izroči dotičnemu naročitelju.
o Zavod prve vrste za uniformiranje. o
Prospekti za častnike, prostovoljce in c. kr. uradnike gratis in franko.

Narodni kolek je
vdobiti pri upravi
„Edinost“
TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON
TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5
MEBLOVANJE PO NAJMODERNEJSIH ZAHTEVAH
KATALOGI BREZPLAČNO.

Dijamanti za rezanje šip
po 1-80. 2-40. 3.
4. 5. 6. 8. 10.
11. 15. 20. 30 K.
Nad 10.000
ima v zalogi
Angelj Casagrande TRST
Portici di Chiozza 1
Telefon 994
Vsak komad
je zjamčen
Razpošilja tudi posamezne komade po povzetu.

„SLAVIJA“
vzajemna zavarovalna banka v Fragi.
Rezervni fond 29.217.694.46 K izplačano odškodnine: 78.324.623-17 K
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države s vseskozi slovansko-narodno upravo.
VSA POJASNILA DAJE:
Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12.
Zavaruje poslopja in premičnine proti
požarnim škodam po najnižjih cenah.
Škode cenjuje takoj in najakuntneje.
Uživa najboljši sloves, koder posluje.
Dovoljuje iz čistega dobička izdatne
podpore v narodne in obecnokoristne
namene.